

РОЗВ'ЯЗУЄМО КОНФЛІКТИ МІЖ ДІТЬМИ

Підготувала Юліана Маслак

РОЗВ'ЯЗУЄМО КОНФЛІКТИ МІЖ ДІТЬМИ

Конфлікти між дітьми є природною частиною їхнього соціального розвитку й можуть слугувати навчальним моментом на шляху до опанування ними важливих навичок, таких як розв'язання проблем, співпереживання та ефективна комунікація. Вихователям важливо розуміти, як ефективно управляти такими ситуаціями.

Вихователь у закладі дошкільної освіти має розуміти природу конфліктів між дітьми, знати основні аспекти безконфліктної комунікації, щоб уміти своєчасно і без наслідків для всіх сторін розв'язати будь-яку неприємну ситуацію, яка може виникнути у взаємодії між вихованцями. Ось компетенції, розвиток яких значно допоможе педагогу в його щоденній діяльності.

РОЗУМІННЯ ПРИЧИН КОНФЛІКТУ

Часто конфлікти виникають через невміння дітей ділитися, через відстоювання особистих кордонів або через непорозуміння. Вихователі повинні бути готовими ідентифікувати ці причини. Ось основні з них:

● ПОТРЕБА В УВАЗІ

Діти прагнуть уваги дорослих або інших дітей. Конфлікт може бути способом привернення уваги до себе.

● КОНФЛІКТИ ІНТЕРЕСІВ

Коли діти хочуть одне й те саме, наприклад, іграшку або взяти участь у грі, це може спричинити конфлікт.

● НЕУСВІДОМЛЕНІ ЕМОЦІЇ

Діти можуть не вміти чітко виражати свої почуття, а тому виявляти роздратування або агресію, коли щось йде не так, як вони хочуть.

● НЕВМІННЯ РОЗВ'ЯЗУВАТИ КОНФЛІКТИ

Діти можуть не знати, як розв'язати конфлікт мирним шляхом, і вдаватися до фізичної агресії або криків замість того, щоб обговорити проблему.

● ВПЛИВ ДОРΟΣЛИХ

Поведінка батьків та вихователів може сильно впливати на дітей. Якщо діти стають свідками конфліктів або агресії вдома, вони можуть відтворювати цю поведінку в садочку.

● ВЗАЄМОДІЯ З ОДНОЛІТКАМИ

Діти здобувають соціальні навички у спілкуванні з однолітками. Недостатній досвід взаємодії може призводити до нерозуміння або неправильної інтерпретації поведінки інших.

● НЕВМІННЯ ДІЛИТИСЯ

Діти, особливо молодшого віку, можуть ще недостатньо розуміти, наскільки важливо ділитися, що може призвести до суперечок і вияву агресії.

● СОЦІАЛЬНІ РОЛІ І СТАТУС

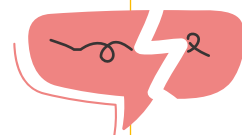
Діти розвивають соціальну ієрархію у своїх групах. Конфлікти можуть виникати у боротьбі за статус або владу.

● САДОЧКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Деякі середовища можуть заохочувати конкуренцію або агресивну гру, що може зумовлювати зростання кількості конфліктів між дітьми.

● НЕРІВНІСТЬ МОЖЛИВОСТЕЙ

Діти можуть відчувати образу, якщо один (одна) з них має більше іграшок або можливостей, ніж інші.

АКТИВНЕ СЛУХАННЯ

Важливо, щоб вихователь вислухав обидві сторони конфлікту. Це допоможе дітям відчувати, що їхні почуття й думки важливі, і сприятиме розвитку в них емпатії.

ПІДТРИМКА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ

Навчайте дітей знаходити рішення разом. Запропонуйте їм висловити свої ідеї щодо виходу із ситуації і разом вибрати найкращу.

ПРАВИЛА Й ОЧІКУВАННЯ

Встановіть чіткі правила поведінки, які всі розуміють і яких погоджуються дотримуватися. Наприклад, «Ми розмовляємо одне з одним спокійно» або «Ми розв'язуємо проблеми разом».

ПОХВАЛА ТА ВІНАГОРОДА

Заохочуйте й нагороджуйте за позитивну поведінку та зусилля з розв'язання конфліктів, щоб закріпити бажані моделі поведінки.

НАВЧАННЯ КОМУНІКАЦІЇ

Заохочуйте дітей висловлювати свої почуття й потреби за допомогою слів, а не дій. Наприклад, порадьте замість слів «Ти поганий» сказати «Мені сумно, коли ти не ділишся іграшками». (Використовуйте «я-повідомлення», про які докладніше йдеться нижче.)

РОЛЬОВА МОДЕЛЬ

Будьте прикладом позитивної взаємодії. Діти вчаться, спостерігаючи за дорослими, тому моделюйте доброзичливе й конструктивне розв'язання конфліктів.

НЕЙТРАЛЬНЕ ВТРУЧАННЯ

Якщо конфлікт загострюється, втручайтеся нейтрально, на жодну сторону не стаючи. Ваше завдання — допомогти розв'язати ситуацію, а не звинуватити когось. Це може допомогти дітям знайти рішення, яке для них буде ключовим у майбутньому. **Пам'ятайте:** що менша дитина, то їй важче побачити довгострокові наслідки конфлікту.

НАВЧАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ТА ПОВАГИ ДО РІЗНОМАНІТНОСТІ

Використовуйте конфлікти як можливості для навчання прийняття й розуміння відмінностей між людьми.

Така поведінка вихователя сприятиме не лише зниженню кількості конфліктів серед дітей, а й загальному розвитку соціальних навичок у них. Вихователь, який навчає й підтримує дітей в їхньому розвитку, допомагає формувати здорове, безпечне та гармонійне середовище.

Навчити дітей ефективно та якісно висловлювати власні почуття та відстоювати свої кордони можна за допомогою таких способів:

«Я-ПОВІДОМЛЕННЯ»

Це такий спосіб висловлення почуттів, коли ми в асертивний спосіб, доброзичливо говоримо про власні потреби та кордони без тиску на інших і не переходячи кордони інших людей.

«Я відчуваюся _____ ,

коли ти _____ ,

тому що _____ .

Ось чому я хочу / / хотів б (хотіла б) _____ ».

ВВІЧЛИВІ СЛОВА ДЛЯ ВИРАЖЕННЯ ПОЧУТТІВ, КОЛИ НАМ НЕПРИЄМНО

Для цього можна використовувати такі фрази:

ЗУПИНИСЯ, БУДЬ ЛАСКА

Я ЗЛЮСЯ, ТОМУ ЩО...

НЕ РОБИ ЦЬОГО

ДОСИТЬ. ОБЛИШ МЕНЕ

ВГОМОНИСЯ

МЕНІ ЦЕ НЕ ПОДОБАЄТЬСЯ

ТОБІ ВАРТО ЗУПИНИТИСЯ

Заохочуйте дітей вживати у іграх та навчанні ці висловлення, щоб тренувати їхні можливості у стресовій ситуації згадати цей досвід і використати. Тому що шляхом їх проговорювання ми не досягнемо їх засвоєння.

ЯК ПРАВИЛЬНО ВТРУЧАТИСЯ В КОНФЛІКТНУ СИТУАЦІЮ

РІВЕНЬ I. «ЗВИЧАЙНЕ НЕПОРОЗУМІННЯ»

- Не звертайте уваги.
- Дітям потрібен досвід подолання ситуацій непорозуміння.

РІВЕНЬ III. «ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНА СИТУАЦІЯ. ВДАВАНІ БІЙКИ. ДУРКУВАННЯ»

- Переконайтеся, що всі в безпеці.
- Повідомте / нагадайте правила. Якщо для когось ситуація неприємна, зупиніть гру.

РІВЕНЬ II. «КОНФЛІКТ ІЗ КРИКОМ»

- Опишіть ситуацію, позицію та емоції кожної дитини.
- Висловіть розуміння значущості їхньої проблеми.
- Висловіть віру в те, що діти можуть самі впоратися із ситуацією, або вкажіть варіанти її розв'язання.
- Залиште ситуацію.

РІВЕНЬ IV. «НЕБЕЗПЕЧНІ СИТУАЦІЇ»

- Опишіть, що бачите.
- Розведіть дітей.

ОСЬ РОЗШИРЕНИЙ АЛГОРИТМ ДІЙ ДОРОСЛОГО В КОНФЛІКТІ МІЖ ДІТЬМИ:

1. Допоможіть дітям зупинитися. Скажіть, що ви бачите. Інтерпретуйте слова та мову тіла. Ставте запитання.
2. Зведіть дітей. Вони повинні бути досить близько, щоб бачити й чути одне одного. Опустіться на рівень дітей (ваші очі на рівні очей дитини). Обійміть їх, вислухайте, подивіться в очі. Підтримайте всіх дітей.
3. Визнайте почуття. Виявіть співчуття. Покажіть, що розумієте почуття кожної дитини. Запитайте, що відчуває дитина. Констатуйте факти.
4. Допоможіть дітям звернутися безпосередньо одне до одного
5. Віддайте ініціативу дітям. Переконайтеся, що кожна дитина слухає та чує іншу сторону. Скеруйте й підтримуйте дітей під час перемовин.
6. Визначте проблему. Допоможіть дітям її сформулювати.
7. Повторіть сказане дитиною — це підкріплює та посилює повідомлення. У разі потреби допоможіть дитині зупинитися та слухати.
8. Запитайте, що можна зробити для розв'язання проблеми. Вислухайте ідеї дітей. Запропонуйте свої варіанти.

9. Попросіть дітей уголос висловити згоду або укласти письмову угоду.

10. Реалізуйте знайдене рішення. Якщо все це не допоможе, повертайтеся до кроку розв'язання проблеми і спробуйте інший варіант.

СТРАТЕГІЇ (ТИПИ) ПОВЕДІНКИ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ

СТРАТЕГІЯ УНИКНЕННЯ

Поведінка, за якої відсутні як прагнення до співпраці з іншими людьми, так і прагнення до досягнення власних цілей. Тобто людина уникає участі в конфлікті, в такий спосіб не розв'язуючи його і водночас не досягаючи своїх цілей. Разом із тим вона не сприяє іншим у досягненні їхніх цілей.

СТРАТЕГІЯ ДОМІНУВАННЯ (КОНКУРЕНЦІЇ)

Поведінка, яка характеризується прагненням відстояти власні інтереси за будь-яку ціну, в тому числі завдаючи шкоди іншій особі (іншим людям). Тобто людина не враховує інтересів інших людей, систематично нехтує потребами оточуючих, що часто призводить до ескалації конфлікту.

СТРАТЕГІЯ ПРИСТОСУВАННЯ

Поведінка, протилежна стратегії домінування. Людина поступається власними інтересами заради інтересів іншої людини. Вона працює на реалізацію потреб іншого (інших) і погоджується на несправедливі умови.

СТРАТЕГІЯ КОМПРОМІСУ

Поведінка, за якої обидві сторони готові йти на поступки заради досягнення своїх цілей. Тобто дві сторони жертвують рівноцінними частинами своїх цілей, щоб конфліктна ситуація була розв'язана.

СТРАТЕГІЯ СПІВПРАЦІ

Полягає в тому, що учасники ситуації знаходять альтернативу, яка повністю задовольняє інтереси обох сторін.

У разі уникання конфлікту жодна зі сторін не досягає мети. За таких типів поведінки, як конкуренція, пристосування та компроміс, або одна сторона виявляється у виграші, а інша програє, або обидві сторони програють у чомусь, тому що йдуть на поступки. Лише за умов співпраці обидві сторони виграють.

